

ประเทศไทยกับประชาคมอาเซียน

พัชรารักษ์ ศุภกะ

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เป็นการรวมกลุ่มและความร่วมมือในภูมิภาคของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ หากดูจากแผนที่โลกจะมองเห็นส่วนที่เป็นมุมขอบด้านล่างทางขวามือของแผนที่ กลุ่มประเทศดังกล่าวมีลักษณะการรวมตัวคล้ายกับสหภาพยุโรป (European Union : EU) ซึ่งเป็นสหภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง ประกอบด้วยรัฐสมาชิก 28 ประเทศ ได้แก่ สแกนดิเนเวีย (Scandinavia; Skandinavia; Skandinavien) เป็นภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ มีศูนย์กลางอยู่ที่คาบสมุทรสแกนดิเนเวียในยุโรปเหนือ มาจากชื่อเดิมว่า มณฑล สกาเนีย (Scanian Province) ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ได้แก่ ราชอาณาจักรสวีเดน นอร์เวย์ และเดนมาร์ก (Microsoft Encarta Online Encyclopedia (2006) อาจรวมถึงประเทศอื่นๆ ในกลุ่มนอร์ดิก เช่น ประเทศไอซ์แลนด์และประเทศฟินแลนด์ จากความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (The Columbia Encyclopedia, Sixth Edition. 2001) กลุ่มคอนคาเคฟ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของประเทศในอเมริกาเหนือ อเมริกากลาง และแคริบเบียน (the Confederation of North, Central American and Caribbean Association Federation : CONCACAF

การรวมตัวของประเทศในกลุ่มต่างๆ ส่วนมากจะมีเป้าหมายเพื่อความร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของภูมิภาคเป็นหลัก ในช่วงสองถึงสามปีที่ผ่านมากระแสการรวมตัวอาเซียนเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งมีผลในวันที่ 1 มกราคม 2015 (พ.ศ. 2558) ทำให้ประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศเป็นหนึ่งเดียว มีพลเมืองรวมกันประมาณ 600 ล้านคน อำนาจต่อรองกับประเทศหรือกลุ่มประเทศอื่นมีมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การสหประชาชาติทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการสร้างความเข้าใจและสันติสุขให้กับประเทศสมาชิก และดูแลมิให้ประเทศสมาชิกได้รับผลกระทบจากประเทศนอกกลุ่ม และการป้องกันตนเองในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และวัฒนธรรม มืองค์กรต่างๆ เป็นผู้กำหนดกติกาในการอยู่ร่วมกัน เช่น องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund : UNICEF) องค์การต่างๆ เหล่านี้ทำหน้าที่ในการดูแลกิจการด้านต่างๆ ของประเทศสมาชิกเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีความสามารถในการแข่งขัน ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ซึ่งผลที่ออกมาเพื่อบังคับใช้อาจเป็นกฎบัตร (Charter) ซึ่งมีผลในการบังคับใช้อย่างเข้มงวด หรือปฏิญญา (Protocal) เป็นลักษณะข้อตกลงหรือความร่วมมืออย่างเป็นทางการเพื่อให้เกิดความเข้าใจหรือปฏิญญาครอบคลุมกลุ่มประเทศซึ่งอาจมีความแตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และระดับการพัฒนา อาเซียนเริ่มมีความสำคัญต่อกลุ่มประเทศหรือประเทศที่มีศักยภาพสูงในปัจจุบัน เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น ประเทศและกลุ่มประเทศเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กับอาเซียนค่อนข้างสูงทั้งในฐานะตลาดอาหารและผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ซึ่งอาเซียนเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก ด้านความมั่นคง ที่ตั้งของอาเซียนนับได้ว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของโลกเนื่องจากเป็นจุดที่สามารถคุกคามประเทศในเอเชีย ออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกา ด้านติดต่อกับฟิลิปปินส์ ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายจึงพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือประเทศเหล่านี้ หรือคงอิทธิพลไว้ในประเทศที่ตนเองมีอิทธิพลอยู่แล้ว

ประชาคมอาเซียนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร ส่งผลต่อประเทศไทยอย่างไร คงต้องมาทำความเข้าใจกับประชาคมอาเซียนเพื่อเข้าใจในคำถามที่มีจุดกำเนิดอาเซียน เป็นการรวมตัวของประเทศที่มีอาณาเขต ที่ตั้ง อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีกระบวนการในการหารือหรือสร้างข้อตกลงร่วมกัน ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศ ประกอบด้วย นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีต่างประเทศอินโดนีเซีย) ตุน อับดุล ราซิก บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม

และรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย) นายนาซีโซรา มอส (รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์) นายเอส ราชาธันัน (รัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์ และพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีต่างประเทศไทย) ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อ 8 มกราคม พ.ศ. 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538) ลาว พม่า (วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540) และกัมพูชา (วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542) ตามลำดับ จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ทำให้อาเซียน มีสมาชิกครบ 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์ระหว่างประเทศ สัญลักษณ์ของอาเซียน คือ รูปวงข้าว สีเหลืองบนพื้นสีแดง ล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาวและสีน้ำเงินวงข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและการมีพลวัติ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง โดยมีโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานนโยบายการดำเนินงานของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล ระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน การประชุมสุดยอดเป็นการประชุมในระดับสูงสุดเพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวม และเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาว โดยการจัดทำเอกสารในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) หรืออนุสัญญา (Convention) เช่น Hanoi Declaration, Hanoi Plan of Action และ ASEAN Convention on Counter Terrorism เป็นต้น ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาทั้งนโยบายในภาพรวม และนโยบายเฉพาะด้าน โดยหารือในรายละเอียดมากขึ้น สำนักเลขาธิการอาเซียน หรือ ASEAN Secretariat ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างประเทศสมาชิก โดยมีเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretary-General) เป็นหัวหน้าสำนักงาน โดยมีสำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือ ASEAN National Secretariat เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน มีหน้าที่ประสานกิจการอาเซียนในประเทศนั้นและติดตามผลการดำเนินงาน สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (กำเนิดอาเซียน. <http://www.bic.moe.go.th>)

จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์หลักในการก่อตั้งอาเซียนคือความร่วมมือของประเทศสมาชิกที่จะสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์ระหว่างประเทศ จากความเหลื่อมล้ำ หรือความไม่เท่าเทียมกันในระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิก เช่น สิงคโปร์ มีการพัฒนาในระดับต้นๆ ของโลก ในขณะที่ลาว กัมพูชา หรือที่เรียกว่า เขมร พม่า อาจรวมถึง ฟิลิปปินส์ มีระดับการพัฒนาต่ำอยู่ในระดับท้ายๆ ของโลก ในจุดประสงค์ที่สำคัญของการก่อตั้งอาเซียนคือการช่วยเหลือกันในกลุ่มอาเซียนโดยประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าจะให้ความช่วยเหลือประเทศที่อยู่ในลำดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า อาทิ การช่วยเหลือแบบให้เปล่า การให้เงินกู้เพื่อการพัฒนาที่มีดอกเบี้ยต่ำ การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เป็นต้น จากการเริ่มต้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เป็นเอกสารในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รับการลงนาม ณ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยในขณะนั้นมีสมาชิกผู้ก่อตั้งจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซียและฟิลิปปินส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสกัดการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม โดยกำหนดหลักการเบื้องต้นของอาเซียน อย่างเช่น การร่วมมือกัน มิตรภาพและการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในประเทศสมาชิกทั้งหมด (J. McNamara, 1998) วันดังกล่าวมีการจัดการเฉลิมฉลองเป็นวันอาเซียน จึงเห็นได้ว่าสาเหตุหลักในการจัดตั้งประชาคมชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในครั้งนั้นเพื่อสกัดกั้นการแพร่ขยายของรัฐคอมมิวนิสต์ทั้งสายจีนและสายรัสเซีย ประเทศตอนบนของภูมิภาคเริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบคอมมิวนิสต์ตั้งแต่จีนลงมาที่เวียดนาม ลาว กัมพูชา ประเทศไทยจึงเป็นเสมือนจุดสกัดของลัทธิดังกล่าวที่ใช้ทฤษฎีหินกลิ้ง (Rolling Stone)

ทั้งการจัดตั้งกองกำลังในป่าเพื่อล้อมเมืองโดยมีชาวนาเป็นแนวร่วม และเมืองล้อมป่าโดยมีชนชั้นผู้นำ ปัญญาชน และกรรมกร จีน รัสเซีย เป็นผู้นำ ประเทศไทยเป็นแนวปะทะเนื่องจากฝ่ายดังกล่าวมีแนวร่วมในประเทศไทยคือ ขบวนการโจรจีนคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในภาคเหนือ ภาคอีสาน และขบวนการพูโล และขบวนการแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้เป็นแนวร่วม หากหินหมายถึงลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ครอบคลุมลงในภูมิภาคสามารถกลิ้งผ่านประเทศไทยไปได้ นั่นหมายความว่า สิงคโปร์ มาเลเซีย จนถึงอินโดนีเซีย ไม่อาจลดพินชะตากรรมสังคมนิยมที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ใช้เรียกขานฟิลิปปินส์เข้ามาสอดแทรก ในฐานะใด คำตอบคือฟิลิปปินส์ยังคงสภาพเป็นเมืองขึ้นของ

สหรัฐอเมริกาแม้จะได้รับเอกราชแล้ว ฐานทัพสหรัฐอเมริกายังคงใช้ ฐานทัพในฟิลิปปินส์เป็นหลัก รวมถึงฐานทัพที่เกาะกวม ใน มหาสมุทรแปซิฟิก ประเทศไทย จึงถูกกำหนดให้เป็นด่านสกัดที่ เรียกว่าด่านสุดท้าย ปฏิญญากรุงเทพจึงถือกำเนิดขึ้นและพัฒนาจน สถานการณ์ด้านการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์อ่อนแรงลง การพัฒนาจากประชาคมชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงพัฒนา อย่างต่อเนื่องจนมีการรับชาติสมาชิกเพิ่มเติมคือ บรูไนดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2527 หลังจากได้รับเอกราช เพียงปีเดียว เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี พ.ศ. 2538 ลาว และพม่า เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ. 2540 และ กัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2542 ทำให้ในปัจจุบัน อาเซียนมีสมาชิกรวมทั้งหมด 10 ประเทศ (กำเนิดอาเซียน <https://sites.google.com>) แนวนโন্নติมอร์ เลสเตอร์ ซึ่งยื่นสมัครเข้าเป็น สมาชิกเป็นชาติที่ 11 และคาดว่าจะได้รับการพิจารณาเข้าเป็น สมาชิกถาวรในคราวประชุมครั้งต่อไปโดยขณะนี้ได้รับสถานะเป็น ชาติสังเกตการณ์ในการประชุมจน มีประชากรรวมกันประมาณ 570 ล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจที่โตมาก เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี 2 เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือการให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือ ประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) เนื่องจากการแข่งขันรุนแรง เช่น อัตราการเติบโตทาง ด้านเศรษฐกิจของจีนและอินเดียสูงมากในช่วงที่ผ่านมาในการ ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำหัวหิน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015) เพื่อ จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ประชาคมอาเซียน ASEAN Community, <http://www.lib.ru.ac.th>)

พ.ศ. 2510 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุมรัฐมนตรี ต่างประเทศ 5 ชาติ จนเกิดปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งเป็นการสร้างกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ และ พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ปฏิญญาชะอำ หัวหิน (Chaum Declaration) และผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองปฏิญญาชะอำ เมื่อ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 เป็นการรับรองการจัดตั้งประชาคม อาเซียน (ASEAN Community), ค.ศ. 2009-2015 นั่นคือ ค.ศ. 2015 หรือ พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกจะรวมเป็นหนึ่งเดียวใน ส่วนที่เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) โดยมีกระบวนการ ก่อนหน้านั้นเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วม

ประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) โดย กำหนดเป้าหมายว่าภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) อาเซียนจะมี รูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาใกล้ชิดมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม (ไชยวัฒน์ ตระการรัตน์สันติ, thaiindy.org) ก่อนที่จะกล่าวถึงกฎบัตรอาเซียน คงต้องทำความเข้าใจกับการรวมเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน มีกรอบ และขอบเขตอย่างไร ปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนต่างเห็นพ้องกันว่า ถึงเวลาแล้วที่อาเซียนควรจะร่วมมือกันให้เหนียวแน่น เข้มแข็ง และ มั่นคงยิ่งขึ้น จึงกำหนดให้มีการสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบ ไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN : Political Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) (ทำไมจึงต้องสร้างประชาคมอาเซียน, <http://guru.sanook.com>) จากกรอบนี้ทำให้มองเห็นได้ว่าเป็นกรอบของความร่วมมือใน 3 ด้าน ที่เรียกว่า 3 เสาหลัก ได้แก่ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เมื่อเป็นความร่วมมือจำเป็นที่จะต้องมีขอบเขต รายละเอียด ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ขึ้น อยู่กับคณะทำงานที่จะต้องไปปลงลึกในรายละเอียดและประกาศให้ มีผลบังคับใช้ ทั้ง 3 ด้านที่กล่าวถึงจะสอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียน (ASEAN VISION) ประกอบด้วย "One Vision, One Identity, One Community" หมายถึง หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่ง ประชาคม (ประชาคมอาเซียน, <http://www.baanjomjut.com>) เพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจนว่าความเป็นหนึ่งเดียวของทั้ง 3 สิ่งที่กล่าว ถึงมีความหมายและขอบเขตอย่างไรสิ่งที่จะขยายหรือสร้างความ เข้าใจที่ดีที่สุดคือ กฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER) ซึ่งเป็น เหมือนรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่ประเทศสมาชิกต้องถือปฏิบัติที่จะ ทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นการวางกรอบทางกฎหมาย และโครงสร้างองค์กรให้กับอาเซียน โดยนอกจากจะประมวลสิ่งที่ ถือเป็นค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมา ประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการของประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้น พร้อมกำหนดขอบเขต หน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่สำคัญในอาเซียนตลอดจนความ สัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ ให้สอดคล้องกับความ เปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนให้ สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาะ อย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวของประชาคมอาเซียน ให้ได้ ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ (ASEAN CHARTER <http://www.thai-aec.com>)

ทั้งนี้ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองกฎบัตรอาเซียน ในการ ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.

2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ ในโอกาสครบรอบ 40 ของการก่อตั้งอาเซียน แสดงให้เห็นว่าอาเซียนกำลังแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของอาเซียนที่กำลังจะก้าวเดินไปด้วยกันอย่างมั่นใจระหว่างประเทศสมาชิกต่าง ๆ ทั้ง 10 ประเทศ และถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญที่จะปรับเปลี่ยนอาเซียนให้เป็นองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลในฐานะที่เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล ประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียน ครบทั้ง 10 ประเทศแล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 กฎบัตรอาเซียนจึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (intergovernmental organization)

กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยบทบัญญัติ 13 หมวด 55 ข้อ ได้แก่

หมวดที่ 1 ความมุ่งประสงค์และหลักการของอาเซียน

หมวดที่ 2 สถาปัตยกรรมตามกฎหมายของอาเซียน

หมวดที่ 3 สมาชิกภาพ (รัฐสมาชิก สิทธิและพันธกรณีของรัฐสมาชิก และการรับสมาชิกใหม่

หมวดที่ 4 โครงสร้างองค์กรของอาเซียน

หมวดที่ 5 องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน

หมวดที่ 6 การคุ้มครองและเอกสิทธิ์

หมวดที่ 7 กระบวนการตัดสินใจ

หมวดที่ 8 การระงับข้อพิพาท

หมวดที่ 9 งบประมาณและการเงิน

หมวดที่ 10 การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน

หมวดที่ 11 อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน

หมวดที่ 12 ความสัมพันธ์กับภายนอก

หมวดที่ 13 บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติ สุดท้าย

กฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างกลไกการติดตามความตกลงต่างๆ ให้มีผลเป็นรูปธรรม และผลักดันอาเซียนให้เป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง กฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อย่างไร มีข้อกำหนดใหม่ๆ ที่ช่วยปรับปรุงโครงสร้างการทำงานและกลไกต่างๆ ของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพิ่มความยืดหยุ่นในการแก้ไขปัญหา เช่น

1. กำหนดให้เพิ่มการประชุมสุดยอดอาเซียนจากเดิมปีละ 1 ครั้ง เป็นปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ผู้นำมีโอกาสหารือกันมากขึ้น พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงทางการเมืองที่จะผลักดันอาเซียนไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมในอนาคต

2. มีการตั้งคณะมนตรีประจำประชาคมอาเซียนตามเสาหลักทั้ง 3 ด้าน คือ การเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

3. กำหนดให้ประเทศสมาชิกแต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำอาเซียนไปประจำที่กรุงจาการ์ตา ซึ่งไม่เพียงแต่จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ของอาเซียนที่จะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อมุ่งไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคต และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมประชุมและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก

4. หากประเทศสมาชิกไม่สามารถตกลงกันได้โดยหลักฉันทมติ ให้ใช้การตัดสินใจรูปแบบอื่นๆ ได้ตามที่ผู้นำกำหนด

5. เพิ่มความยืดหยุ่นในการตีความหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน โดยมีข้อกำหนดว่าหากเกิดปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ส่วนร่วมของอาเซียน หรือเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ประเทศสมาชิกต้องหารือกันเพื่อแก้ปัญหา และกำหนดให้ประธานอาเซียนเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ตามกฎบัตรอาเซียนจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ประเทศสมาชิกต้องถือปฏิบัติ คือ มีการประชุมสุดยอดของผู้นำปีละ 2 ครั้ง ตั้งคณะมนตรีประจำ 3 คณะ ครอบคลุม ด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กฎบัตรอาเซียนสร้างกลไกตรวจสอบและติดตามการดำเนินการตามความตกลงต่างๆ ของประเทศสมาชิกในหลากหลายรูปแบบ เช่น

1. ให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีและคำตัดสินขององค์กรระงับข้อพิพาท

2. หากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกสามารถใช้กลไกและขั้นตอนระงับข้อพิพาททั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะตั้งขึ้นใหม่เพื่อแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี

3. หากมีการละเมิดพันธกรณีในกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง ผู้นำอาเซียนสามารถกำหนดมาตรการใดๆ ที่เหมาะสมว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีกฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนเป็นประชาคมเพื่อประชาชนได้อย่างไรข้อบทต่างๆ ในกฎบัตรอาเซียนแสดงให้เห็นว่าอาเซียนกำลังผลักดันองค์กรให้เป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง จึงกำหนดให้การลดความยากจนและลดช่องว่างการพัฒนาเป็นเป้าหมายหนึ่งของอาเซียนกฎบัตรอาเซียนเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในอาเซียนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ของอาเซียนมากขึ้น ทั้งยังกำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐสภาของประเทศสมาชิกกำหนดให้มีการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน เพื่อ

ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

กฎบัตรอาเซียนส่งผลต่อประเทศไทย กฎบัตรอาเซียน ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามพันธกรณีต่างๆ ของประเทศสมาชิก ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมหลักประกันให้กับไทยว่า จะสามารถได้รับผลประโยชน์ตามที่ตกลงกันไว้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้ การปรับปรุงการดำเนินงานและโครงสร้างองค์กรของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและการเสริมสร้างความร่วมมือในทั้ง 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียนจะเป็นฐานสำคัญที่จะทำให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ของรัฐสมาชิก รวมทั้งยกสถานะและอำนาจต่อรอง และภาพลักษณ์ของประเทศสมาชิกในเวทีระหว่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเอื้อให้ไทยสามารถผลักดันและได้รับผลประโยชน์ด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่น

- อาเซียนขยายตลาดให้กับสินค้าไทยจากประชาชนไทย 60 ล้านคน เป็นประชาชนอาเซียนกว่า 550 ล้านคน ประกอบกับการขยายความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า โครงข่ายอินเทอร์เน็ต ฯลฯ จะช่วยเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนให้กับไทย นอกจากนี้ อาเซียนยังเป็นแหล่งเงินทุนและเป้าหมายการลงทุนของไทย และไทยได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่มีที่ตั้งอยู่ใจกลางอาเซียน สามารถเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมและขนส่งของประชาคม ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และบุคคล ระหว่างประเทศสมาชิกที่สะดวกขึ้น

- อาเซียนช่วยส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อเผชิญกับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น SARs ไข้หวัดนก การค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมอกควัน ยาเสพติดปัญหาโลกร้อน และปัญหาความยากจน เป็นต้น

- อาเซียนจะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของไทยในเวทีโลก และเป็นเวทีที่ไทยสามารถใช้ในการผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนบ้านที่กระทบมาถึงไทยด้วย เช่น ปัญหาพม่า ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์พหุภาคีในกรอบอาเซียนจะเกื้อหนุนความสัมพันธ์ของไทยในกรอบทวิภาคี เช่น ความร่วมมือกับมาเลเซียในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ด้วย

ในส่วนของความร่วมมือที่เห็นได้จากข้อตกลงของประเทศสมาชิกคือ ความร่วมมือด้านอาหาร ด้านเกษตร ด้านสินค้าเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบความร่วมมือด้านอาหารและการเกษตร ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2511 เน้นเรื่องการผลิตและการจัดหาอาหาร ต่อมา ในปี พ.ศ. 2520 ได้ขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมภาคการเกษตร ในสาขาต่างๆ (ความร่วมมือด้านอาหาร และการเกษตร <http://moac2aec.moac.go.th>)

ผลกระทบทางด้านกฎหมาย กฎหมายที่จะได้รับผลกระทบก่อนได้แก่กฎหมายที่จะต้องดำเนินการพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและการดำเนินการตามสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศในความร่วมมือด้านต่างๆ ที่มีอยู่แล้วซึ่งความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาหรือความตกลงดังกล่าวก่อน จึงจะสามารถมีผลบังคับใช้ภายในประเทศได้ เช่น สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN MLAT) ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาดังกล่าว ตามแผนการสู่ประชาคมอาเซียน (Roadmap for an ASEAN Community 2009-2015) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ที่ชะอำ-หัวหิน ปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) ได้รับรองและกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม (Roadmap) โดย (Roadmap) กำหนดให้ชาติสมาชิกต้องให้สัตยาบัน ASEAN MLAT และทำให้ ASEAN MLAT มีสถานะเป็นสนธิสัญญาอาเซียน (ASEAN Treaty) ปัจจุบันร่าง พ.ร.บ.แก้ไข พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา พ.ศ. 2535 (сайนต์ สุโขทัย, <http://www.kmcenter.go.th>) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (ประชาคมอาเซียนจะมีผลกระทบอย่างไรกับไทย, <http://www.arit.rmutl.ac.th>) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยอาเซียนได้กำหนดกลไกและมาตรการใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินมาตรการด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว เร่งรัดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในสาขาที่มีความสำคัญลำดับแรก อำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายบุคคล แรงงานฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันในอาเซียน

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน มี 5 องค์ประกอบหลัก คือ

- (1) การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี
- (2) การเคลื่อนย้ายบริการเสรี
- (3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
- (4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีขึ้น
- (5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

ทั้งนี้ อาเซียนได้กำหนด 12 สาขาอุตสาหกรรมสำคัญลำดับแรกอยู่ภายใต้ตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ e-ASEAN ท่องเที่ยว และการขนส่ง หรือโลจิสติกส์ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้ การเป็นตลาดสินค้าและบริการเดียว

จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายการผลิตใน ภูมิภาค และเสริมสร้างศักยภาพของอาเซียนในการเป็นศูนย์กลางการผลิตของโลก และเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลก โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของอาเซียนได้แก่ยกเลิกภาษีศุลกากรให้หมดไป ทอยอยยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษี ปรับประสานพิธีการด้านศุลกากรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนทางธุรกรรมเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี นักลงทุนอาเซียนสามารถลงทุนได้อย่างเสรีในสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดให้ เป็นต้น

ด้านความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค เป้าหมายสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน คือ การสร้างภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันมี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- (1) นโยบายการแข่งขัน
- (2) การคุ้มครองผู้บริโภค
- (3) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IPR)
- (4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- (5) มาตรการด้านภาษี
- (6) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อผูกพันที่จะนำกฎหมายและนโยบายการแข่งขันมาบังคับใช้ภายในประเทศ เพื่อทำให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกันและสร้างวัฒนธรรมการแข่งขันของภาค ธุรกิจที่เป็นธรรม นำไปสู่การเสริมสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคในระยะยาว

การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน มี 2 องค์ประกอบ คือ

- (1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)
- (2) ความริเริ่มในการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiatives for ASEAN Integration : IAI)

ความริเริ่มดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทั้งในระดับ SME และเสริมสร้างการรวมกลุ่มของกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ให้สามารถดำเนินการตามพันธกรณีและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก อาเซียนอยู่ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อระหว่างกัน และมีเครือข่ายกับโลกสูง โดยมีตลาดที่พึ่งพากันและอุตสาหกรรม

ระดับโลก ดังนั้น เพื่อให้ภาคธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ ทำให้อาเซียนมีพลวัตเพิ่มขึ้นและเป็นผู้ผลิตของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อาเซียนจึงต้องมองออกไปนอกภูมิภาคอาเซียนบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยดำเนิน 2 มาตรการ คือ

- (1) การจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (CEP) กับประเทศนอกอาเซียน
 - (2) การมีส่วนร่วมในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานโลก
- โดยสรุปการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนประเทศไทยจะได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบซึ่งจะต้องใช้ผลกระทบเชิงบวกให้เกิดประโยชน์ และ รมัลดระวังผลกระทบด้านลบเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อประเทศ

ผลกระทบด้านบวก

- เกิดการประสานข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ
- ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเข้าใจและความร่วมมือกันมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนต่างๆของประเทศไทยได้รับการกระตุ้นและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้อาเซียนบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและมีทำที่ร่วมกันของประเทศ

ในภูมิภาคอาเซียนในการเจรจาความตกลงภายใต้กรอบความตกลงพหุภาคีร่วมกันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนอย่างมีประสิทธิภาพ

การได้มีกระบวนการในการประสานข้อบังคับจะทำให้มีการควบคุมกรณีที่มีกรณีการกระทำที่เป็นการละเมิด คณะมนตรีทั้งสามคณะจะได้มีการนำข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเข้าสู่กระบวนการในการพิจารณาและสร้างให้เกิดการกระทำตามข้อบังคับ ทำให้เกิดความร่วมมือของประเทศสมาชิกมากขึ้น เป็นการกระตุ้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้อาเซียนบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดทำที่ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ในระดับประเทศ

ผลกระทบด้านลบ

- การลักลอบการค้าไม้ คำสัตว์ป่า และพืชป่าที่ผิดกฎหมาย การเคลื่อนย้ายสารเคมีอันตรายข้ามพรมแดนได้ง่ายขึ้น
- การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม การปนเปื้อน GMOs การเข้ามาของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และการรั่วไหลของแหล่งพันธุกรรม
- การเปิดเสรีด้านการลงทุนการทำไม้จากป่า

ปลูกอาจส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

- ความขัดแย้งของการมีท่าทีและจัดลำดับความสำคัญร่วมกันในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ

- การเปิดเสรีด้านการค้าบริการสาขาสิ่งแวดล้อม อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทย ในเรื่องความสามารถในการแข่งขันและการเปิดเสรี

การลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชผลที่เป็นผลผลิตจากป่าจะเกิดมากยิ่งขึ้นอย่างไร ในปัจจุบันมีการลักลอบในการค้าสัตว์และพืชที่เป็นผลผลิตจากป่าอยู่แล้วเพียงแต่จะมีมากขึ้นเพราะกระทำได้ดีสะดวกขึ้น การปนเปื้อนของสภาพอากาศ มลพิษต่อสิ่งแวดล้อมจะมากขึ้นกว่าในปัจจุบันโดยเฉพาะหมอกควันไฟจากการเผาป่าส่งผลกระทบต่อภูมิภาคในส่วนของมาเลเซีย สิงคโปร์ และภาคใต้ของประเทศไทย การค้าไม้จะเป็นปัญหาหนึ่งอย่างไรก็ตามป่าไม้ในหลายประเทศถูกทำลายไปเกือบหมดแล้วคงเหลือที่มีป่าสมบูรณ์ในบางพื้นที่ของประเทศอินโดนีเซียและเมียนมา

ปัจจุบัน ประชาชนโดยทั่วไปของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งรวมถึงคนไทยยังไม่ได้มีความรู้สึกถึงความเป็น "พลเมืองอาเซียน" จากรายงานผลการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องอาเซียน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็น "พลเมืองอาเซียน" ไม่ถึงร้อยละ 65 ซึ่งประเทศไทยมีข้อผูกพันร่วมกับสมาชิกอาเซียนที่จะส่งเสริมให้ประชาชนอาเซียนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการรวมตัวของอาเซียน และกระบวนการเป็นประชาคมอาเซียนนอกจากนี้ ในวาระที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนเมื่อปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลไทยได้ผลักดันให้เกิดการบรรลุเป้าหมาย ปฏิญญาอาเซียน (Realizing the ASEAN Charter) การเสริมสร้างประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Revitalizing a people-centred ASEAN Community) และการเน้นย้ำความมั่นคงของประชาชนในภูมิภาค (Reinforcing human security for all) เป็นต้น อันจะทำให้ประชาชนสามารถก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างบรรลุผลได้ภายในปี 2558 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง โดยที่ประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาหลักมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องไปพร้อมๆ กัน การกำหนดการก้าวไปสู่ประชาคมเป็นวาระแห่งชาติ จึงควรครอบคลุมทั้ง 3 เสา เพื่อประกอบกันเป็นประชาคมอาเซียนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติเป็นกลไกระดับประเทศในการประสานการดำเนินงาน และ

ติดตามความคืบหน้าในภาพรวมทุกเสา และมีหน้าที่สำคัญในการผลักดันและสนับสนุนหน่วยงานราชการต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน และได้มีการจัดทำแผนงานแห่งชาติสำหรับการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนด้วย (การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 2558. <http://moac2aec.moac.go.th>) ประชาคมอาเซียนคงเป็นประชาคมที่มีความเข้มแข็งประชาคมหนึ่งของโลก เป็นประชาคมที่ยังประโยชน์แก่ชาติสมาชิกและประเทศไทย อย่างไรก็ตามส่วนที่อาจเป็นมิติหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามคือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่คนไทยควรต้องรู้และเข้าใจประเทศไทยอยู่ในส่วนไหนของประชาคมอาเซียน ตอนบนของประเทศไทยประกอบด้วย เมียนมาร์ ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร มีความเป็นตัวเองสูง ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกลาง ลาว กัมพูชา เวียดนาม ในสามประเทศนี้เวียดนาม เป็นผู้นำกลุ่ม ลาวจะมีความใกล้ชิดในลักษณะเวียดนามเป็นผู้คุ้มครองทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการปกครองประเทศที่ยังเป็นคอมมิวนิสต์อย่างเข้มข้น ซึ่งพวกเขาเรียกว่าสังคมนิยม มีองค์คณะบุคคลเป็นกลุ่มนำที่มีอำนาจสูงสุด กัมพูชา เป็นลูกน้องเวียดนามที่ให้เวียดนามใช้ดินแดนหกจังหวัดปลูกข้าวและมีความใกล้ชิดในลักษณะคณะผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างแนบแน่น ตอนล่างของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน เป็นชาติมุสลิม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับมุสลิมที่ดำเนินการเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทย สิงคโปร์ เป็นประเทศ ที่มองประเทศไทยเป็นคู่แข่ง ด้วยศักยภาพหลายด้านที่สูงกว่าประเทศไทย สิงคโปร์ คบกับไทยแบบผลประโยชน์ของประเทศตนนำหน้าโดยหยิบยื่นผลประโยชน์ให้กับนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจที่จะสร้างประโยชน์เป็นการเฉพาะแทบจะเรียกได้ว่าสิงคโปร์ไม่เคยมีความหวังดีกับไทยเลยแม้แต่น้อย ทั้งนี้เพราะหากประเทศไทยกระทำในสิ่งใดจะส่งผลกระทบต่อสิงคโปร์โดยตรงทันที เช่น สนามหนองจุกเห่า ไทยใช้เวลาสร้างประมาณ 50 ปี สิงคโปร์ทำทุกทางเพื่อให้เกิดการขัดขวางกันเองจนสร้างไม่ได้เพื่อให้สนามบินชางฮีของสิงคโปร์เป็นสนามบินภูมิภาค เมื่อสนามบินหนองจุกเห่าหรือสนามบินสุวรรณภูมิในปัจจุบันสร้างเสร็จเปิดใช้ศูนย์กลางการบินในภูมิภาคเปลี่ยนมาอยู่ที่สุวรรณภูมิทำให้สิงคโปร์ได้รับผลกระทบโดยตรง กรณีคอคอดกระก็เช่นเดียวกัน สิงคโปร์ทำทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการต่อต้านเพราะหากมีการขุดคอคอด กระจะทำให้เส้นทางการขนส่งทางทะเลจากมหาสมุทรแปซิฟิกเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดีย ที่เชื่อมต่อไปยังแอฟริกาเป็นเส้นทางสู่แอฟริกา ยุโรป เปลี่ยนจากช่องแคบสิงคโปร์ในปัจจุบันมาอยู่ที่ไทยทันที นอกจากนี้สิงคโปร์เคยเสนอที่จะส่งเสริมการลงทุนให้ภูเก็ตเลี้ยงหมู โดยสิงคโปร์จะรับซื้อทั้งหมดโดยให้ราคาสูงกว่าราคาตลาดนี่เป็นความหวังดีหรือต้องการทำลายภูเก็ตแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกจนได้

รับการขนานนามว่าไข่มุกแห่งอันดามัน (Pearl of Andaman) ดังนั้นสิงคโปร์ไม่มีแนวทางที่ดีกับไทย ฟิลิปปินส์เป็นฐานของอเมริกา ในภูมิภาค ประเทศไทยคือประเทศชั้นนำของอาเซียนหรือโดดเดี่ยว แห่งอาเซียนกันแน่

เอกสารอ้างอิง

การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 2558. (ระบบออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://moac2aec.moac.go.th>. (1 ตุลาคม 2556).

กำเนิดอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.bic.moe.go.th>. (1 ตุลาคม 2556).

กำเนิดอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://sites.google.com>. (1 ตุลาคม 2556).

ความร่วมมือด้านอาหาร และการเกษตร. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://moac2aec.moac.go.th>.

ไชยวัฒน์ ตระการรัตน์สันติ, กฎบัตรอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : thaiindy.org. (1 ตุลาคม 2556).

ทำไมจึงต้องสร้างประชาคมอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://guru.sanook.com>. (1 ตุลาคม 2556).

ประชาคมอาเซียน. (ASEAN Community). (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.lib.ru.ac.th>. (1 ตุลาคม 2556).

ประชาคมอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.baanjomyut.com>. (1 ตุลาคม 2556).

ประชาคมอาเซียนจะมีผลกระทบอย่างไรกับไทย. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.arit.rmutl.ac.th>. (1 ตุลาคม 2556).

สายนต์ สุโขพิช. ผลกระทบด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ของการเป็นประชาคมอาเซียน. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.kmcenter.ago.go.th>. (1 ตุลาคม 2556).

ASEAN CHARTER. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.thai-aec.com>. (1 ตุลาคม 2556).

CONCACAF. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org>. (1 ตุลาคม 2556).

J. McNamara. 1998. Bangkok Declaration. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org>. (1 ตุลาคม 2556).